

Forskning inom benledningsteknik får Stora Hörselpriset 2025

21 maj 2025

Foto: Chalmers

Professor Bo Håkansson vid Chalmers tekniska högskola tilldelas Stora Hörselpriset 2025 för sin livsavgörande forskning inom benledningsteknik. Hans innovationer har hjälpt över 400 000 människor världen över att återfå hörseln - och livskvaliteten.

Stora Hörselpriset 2025 är en utmärkelse inom hörselforskning som delas ut vart fjärde år av Hörelskadades Riksförbunds (HRF) Hörselforskningsfond. Prissumman uppgår till 100 000 kronor och går i år till en av världens mest inflytelserika innovatörer inom medicinteknik.

Bo har, i nästan 50 år, forskat om hur ljud kan ledas genom skallbenet, en teknik som gjort det möjligt för människor med grava hörselskador att uppfatta ljud. Han låg bakom utvecklingen av världens första benförankrade hörapparat (BAHA), en teknik som nu finns i flera versioner och används globalt.

Till hemsidan Arbetarskydd berättar Bo att det är hedrande att få priset eftersom det kommer från HRF, det vill säga användarna. Redan 1977 opererades de första patienterna med den nya tekniken. Genom en titanskruv i skallbenet kunde ljudvibrationer ledas direkt till innerörat. Den första patienten använder fortfarande tekniken och är inne på sin åttonde apparat. Bo berättar att man tidigt såg goda resultat, men att det tog många år innan industrin vågade satsa.

Det var till slut Nobelpharma som tog tekniken vidare till marknaden. Idag tillverkas hörapparater baserade på Bos teknik av flera internationella företag, och utvecklingen går ständigt framåt. Apparaterna kan numera kopplas till mobiltelefoner, har effektiv brusreducering och anpassas individuellt efter patientens behov. Tekniken har också utvecklats till att inte kräva skruvar som går genom huden, vilket gjort behandlingen ännu smidigare. Samtidigt pågår ny forskning om hur tekniken kan användas för att diagnostisera yrsel, ett tillstånd som ofta hänger ihop med örats funktion.

Prisutdelningen äger rum den 23 maj i Uppsala under HRF:s kongress.

Inflation - Årets tecken 2024

21 maj 2025

Foto: ISOF

Varje år under svenska teckenspråkets dag väljs ett särskilt tecken ut för att spegla det gångna året. För 2024 blev det tydligt vad som präglat samhällsdebatten: Inflation.

Institutet för språk och folkminnen (ISOF) har utsett tecknet för *inflation* till Årets tecken 2024. Valet speglar den ekonomiska oro som präglat både media, politiska diskussioner och människors vardag under året. Det är ett befintligt tecken som fått ny aktualitet i takt med stigande priser och minskad köpkraft.

ISOF gör årligen sitt val genom att granska förslag från allmänheten och identifiera det tecken som bäst symboliserar det gångna året. Ibland handlar det om nya tecken som uppstått, men ofta, som i detta fall, om etablerade tecken med ny betydelse i samtiden.

Även våra grannländer har valt sina tecken för 2024. Det norska Språkrådet var först ut, den 25 mars, och då valdes tecknet *bli hindret* (bli hindrad) valt eftersom det belyser de många hinder döva mött under året – allt från brist på tillgång till tolk till otillgängliga tv-program och ekonomiska påfrestningar. Den 13 maj uttalade det danska teckenspråksrådet att deras årets tecken blev *abdicere* (abdikera), en direkt hänvisning till drottning Margrethes historiska beslut att lämna över tronen till sin son Frederik.

Årets tecken i respektive land offentliggörs i samband med firandet av deras nationella teckenspråk. Syftet är att lyfta fram hur språket speglar samtiden – och hur döva också påverkas av samhällsutvecklingen.

Debattafton med två kandidater till SDR:s ordförandepost

21 maj 2025

Foto: Privat

Den 12-15 juni stannar hela Dövsverige när Sveriges Dövas Riksförbund (SDR) håller kongress i Karlstad. En av de stora höjdpunkterna är valet av ny förbundsordförande - där i dagsläget finns två kandidater till posten.

Teckenrapport rapporterade den 3 februari om valberedningens förslag till ny förbundsstyrelse, där Pia Johnsson Sederholm presenterades som huvudkandidat till ordförandeposten. Nu har Stockholms Dövas Förening (SDF) lämnat in ett motförslag och nominerat Elsa Brunemalm som sin kandidat till ordförandeposten.

Både Pia och Elsa har börjat marknadsföra sina kandidaturer genom sociala medier, där de berättar om sina visioner, engagemang och mål med att leda förbundet.

För att ge medlemmarna en chans att lära känna kandidaterna närmare anordnar Teckenrapport en livesänd debattafton onsdagen den 28 maj kl. 19.00. Debatten leds av moderator Alexandra Royal och kommer att sändas direkt via Teckenrapports Facebooksida och Youtube-kanal. Publiken ges även möjlighet att delta i debatten genom att skicka in frågor i en chatt under sändningen.

Missa inte denna viktiga kväll för Dövsverige - onsdag 28 maj kl. 19.00!

Kenny Åkesson

nyhet@teckenbro.com

Sydkoreas första nyhetsankare med hörselnedsättning

21 maj 2025

Foto: KBS

26-åriga Noh Hee-ji har skrivit historia genom att bli Sydkoreas första nyhetsankare med hörselnedsättning. Hon debuterade som programledare för "Lifestyle News" på KBS News 12 den 7 maj.

KBS har sedan 2011 aktivt rekryterat programledare med olika funktionsnedsättningar som en del av sitt uppdrag att främja mångfald och representation i media. Noh är den åttonde programledaren med funktionsnedsättning som anställts, och den första med hörselnedsättning.

Noh Hee-ji säger i ett pressmeddelande att hon vill vara en programledare som ger hopp till tittarna och bidra till att förändra samhällets fördomar mot personer med funktionsnedsättning. Hon betonade också vikten av att tro på sin egen potential och att funktionsnedsättningar inte ska ses som hinder.

Född med en grav hörselnedsättning har Noh genomgått omfattande talterapi och utvecklat innovativa metoder för att förbättra sin kommunikationsförmåga. En av dessa metoder inkluderade att hålla ätpinnar i munnen för att känna subtila vibrationer och därigenom förfina sitt uttal. Under direktsändningar förlitar hon sig på en in-ear-monitor med maximal volym för att uppfatta producenternas instruktioner, vilket kräver extra förberedelse och träning.

Tine Hedin

nyhet@teckenbro.com

Miljonbelopp ska betalas tillbaka till danska kommuner efter tolkfusk

21 maj 2025

Foto: Adobe Stock

Den 4 februari berättade vi på Teckenrapport om en civilrättslig rättegång i Danmark. Den inleddes den 3 februari i Köpenhamn mot åtta personer misstänkta för omfattande bidragsfusk kopplat till teckenspråkstolkning. Nu har domstolsprocessen avslutats och dömt sju av de åtta personerna.

Døvefilms Tegn Nyt berättar att efter en långdragen rättsprocess har Köpenhamns domstol fällt sju personer för att ha lurat till sig miljonbelopp i bidrag för teckenspråkstolkning. Bakgrunden till domen är ett omfattande bedrägeri där offentliga medel, avsedda för tolkningstjänster, missbrukats. Det var Köpenhamns och Frederiksbergs kommuner som stämde åtta personer civilrättsligt i ett försök att återfå pengarna – sju av dem dömdes, medan en person friades helt. De dömda ska nu tillsammans betala tillbaka över åtta miljoner danska kronor till kommunerna.

Det totala beloppet som ska återbetalas innefattar både ersättning till kommunerna och rättegångskostnader. Köpenhamns kommun får tillbaka över 6,4 miljoner kronor, medan Frederiksberg tilldelas drygt en halv miljon. Dessutom ska de dömda täcka rättegångskostnaderna på 1,2 miljoner kronor.

Eftersom de dömda har haft olika roller i bedrägeriet varierar summorna de ska betala – från 85 000 till 3,2 miljoner kronor var. Domstolen har beslutat att betalningsansvaret är solidariskt, vilket innebär att om någon inte kan betala sin del, kan hela summan krävas av en annan dömd person.

Alla de inblandade förnekade anklagelserna under rättegången. Nu har de fyra veckor på sig att överklaga domen till en högre instans.

Kenny Åkesson

Homofobisk tolkning väcker ilska efter Coldplays konsert i Seoul

21 maj 2025

Foto: Korean Deaf LGBT+

Efter Coldplays konsert i Seoul, Sydkorea har organisationen Korean Deaf LGBT+ reagerat starkt mot den teckenspråkstolkning som gjordes under evenemanget. Trots artistens tydliga budskap om inkludering användes tecken som uppfattas som homofoba, vilken väckt oro och krav på förändring.

Teckenrapport har tidigare berättat om att det brittiska rockbandet Coldplay använder teckenspråkstolkare vid sina konserter i olika länder. Vid Coldplays senaste konsert i Seoul framförde sångaren Chris Martin ett budskap om gemenskap och kärlek till alla – oavsett längd, vikt, ekonomi eller sexuell läggning. Medan publiken hyllade orden från scenen, upplevde delar av den döva HBTQ+-gemenskapen ett helt annat bemötande på grund av teckenspråkstolken.

Enligt Korean Deaf LGBT+ användes homofoba och olämpliga tecken under den koreanska teckenspråkstolkningen (KSL) av konserten. Vid tre tillfällen tolkades tecknen för bögar och lesbiska, där de två första gångerna gjordes med tecken som organisationen tidigare har varnat för då de förvränger och nedvärderar HBTQ+-identiteter. Först vid det tredje tillfället användes de rätta tecken som utvecklats av döva HBTQ+-personer själva.

Organisationen kritiserar också den andra tolken på plats, som enligt dem inte agerade trots tidigare erfarenhet från HBTQ+-evenemang. Detta ses som ett uttryck för en dubbelmoral, där tolkar agerar inkluderande endast när de vet att HBTQ+-personer är närvarande, men annars använder sig av stigmatiserande uttryck. I ett uttalande säger organisationen att de anser att detta är en kränkning av både respekt och mänskliga rättigheter.

Därmed riktar organisationen nu fem tydliga krav till Coldplay: Att erkänna och uttrycka ånger över tolkningen av homofoba tecken, att ta fram riktlinjer för inkluderande tolkning, att samarbeta med döva och HBTQ+-personer i förberedelser inför framtida konserter, att granska tolkar utifrån kompetens och rättighetsmedvetenhet samt att offentligt dela en ursäkt och upprätta en konkret åtgärdsplan.

Samtidigt pågår nu en upplysningskampanj i sociala medier där Korean Deaf LGBT+ sprider korrekt och respektfullt teckenspråk för att motverka felaktiga och stigmatiserande tecken.

Kenny Åkesson

nyhet@teckenbro.com

Dansk lag förbjuder barn att tolka - men döva familjer undantas

21 maj 2025

Foto: Adobe stock

Från och med den 1 juli 2025 blir det olagligt för barn och unga under 18 år att tolka för sina föräldrar i kontakt med myndigheter i Danmark. Dock gäller inte lagen danskt teckenspråk, vilket har väckt kritik från barn till döva föräldrar, som menar att deras situation har osynliggjorts.

Ett brett politiskt stöd i det danska Folketinget, som motsvarar Riksdagen, har lett till att en ny lag klubbats igenom. Lagen säger att barn och ungdomar under 18 år inte längre får tolka åt sina föräldrar vid myndighetskontakter, såsom skolmöten eller samtal med vården. Förbudet gäller inom hela den offentliga sektorn och även privata aktörer som utför offentliga uppdrag, till exempel friskolor och språkcenter. Undantag tillåts endast i akuta situationer eller vid vardagliga, enkla samtal – efter bedömning av ansvarig personal.

Syftet med lagen är att skydda barn från att axla ett vuxenansvar i samtal som

ofta kan vara känslomässigt svåra. Mattias Tesfaye, barn- och undervisningsminister i Danmark, säger att det här handlar om att ta barns barndom på allvar. Det är inte rimligt att barn ska behöva tolka i frågor om sjukdom, skilsmässa eller ekonomi. Ansvaret ska ligga hos vuxna och myndigheterna.

Men lagen har en betydande lucka. Teckenspråkstolkning av barn till döva föräldrar faller fortfarande utanför och omfattas inte av lagen, enligt Mattias, eftersom den politiska överenskommelsen och lagförslaget endast gäller tolkning av främmande språk. Det har fått grupp unga Coda att reagera. De menar att barn som används som tolkar i teckenspråkssammanhang utnyttjas som en billig lösning när myndigheter inte uppfyller sin skyldighet att erbjuda professionell teckenspråkstolkning. Därför anser de att det är en oacceptabel nödlösning. Barn ska inte behöva bära ansvaret för att tolka åt sina föräldrar. De efterfrågar också tydliga riktlinjer, större tillgång till tolkar och ökad medvetenhet bland myndigheter om deras ansvar.

Mattias uttrycker förståelse för problemet och öppnar för att diskutera frågan vidare med bostads- och socialministern, som ansvarar för lagstiftningen kring teckenspråkstolkning.

Kenny Åkesson

nyhet@teckenbro.com

Coca-Cola hyllar 139 år med nytt tecken från Gallaudet University

21 maj 2025

Foto: Gallaudet University

I samband med Coca-Colas 139-årsdag har företaget fått ett nytt globalt teckenspråkigt företagsnamn. Tecknet premiärvisades i en ny version av den ikoniska "Hilltop"-reklamen från 1971. Den ursprungliga Hilltop

reklamen är en musikvideo där unga personer sjunger I'd like to buy the world a Coke (Jag skulle vilja köpa världen en Cola) i kör. Denna nya version är inspelad på Gallaudets campus i USA och i den framför studenter, personal och alumner sången på amerikanskt teckenspråk (ASL) helt utan ljud. Resultatet är en visuell hyllning till dövkultur, identitet och gemenskap.

Bakom det nya tecknet står fyra studenter från Gallaudet University som under ett års tid arbetat tillsammans med Coca-Cola för att ta fram en visuell representation av varumärket. Det nya tecknet består av bokstäverna C-O-K-E på ASL, kombinerat med en rytmisk handrörelse som speglar Coca-Colas välkända röda dynamiska band. Tecknet har både hyllats och kritiserats i sociala medier. Somliga tycker att tecknet är fint medan kritikerna säger att det inte är ett tecken utan bara bokstavering.

Projektet leddes av Storm Smith på Gallaudet University. Storm beskriver samarbetet som ett historiskt steg för både varumärkesidentitet och språklig inkludering. Via Gallaudets hemsida berättar han att det känns rätt att Coca-Cola är det första globala företaget att få ett tecken som är skapat av Gallaudet-studenter. Nu hoppas han att fler företag följer efter.

Det här initiativet är en del av ett längre samarbete mellan Gallaudet University och The Coca-Cola Company, som sträcker sig tillbaka till 1980-talet och inkluderar stipendier, karriärprogram och stöd till dövgemenskapen.

Kenny Åkesson

nyhet@teckenbro.com

Nürnberg lanserar Tysklands första hisslarm för döva

21 maj 2025

Foto: Nürnberg.de

Ett nytt nödsystem för hissar i Nürnberg gör det möjligt för döva att kalla på hjälp - och svara på frågor från larmcentralen. Projektet är först i sitt slag i Tyskland och kan bana väg för fler liknande lösningar i hela landet. Systemet är särskilt viktigt eftersom vanliga hisslarm ofta bygger på talad kommunikation - något som utesluter döva helt. Det nya systemet med skärm och svarsknappar gör att personer med hörselnedsättning kan ge viktig information till räddningstjänsten.

Nürnberg har tagit ett stort steg mot ökad tillgänglighet genom att som första stad i Tyskland införa ett särskilt nödsystem för personer med hörselnedsättning i en hiss. Systemet finns i drift i Heilig-Geist-Haus, där det nu testas. Nödsystemet bygger på en skärm med enkla ja- och nej-frågor som gör det möjligt för döva att kommunicera med larmcentralen vid en nödsituation.

Initiativet föddes under en inkluderingskonferens i mars 2023 där Nürnbergs borgmästare Marcus König diskuterade frågan med Rosa Reinhardt, vice ordförande i stadens funktionsrättsråd. Projektet genomfördes i samarbete med hiss företaget Schmitt + Sohn från Nürnberg, och bygger på idéer som diskuterats redan 2017.

I deras pressmeddelande säger borgmästaren att Nürnberg går före när de nu har det första nödsystemet för döva i en hiss, och att de successivt kommer att installera systemet i fler offentliga byggnader. Han hoppas andra städer följer deras exempel.

Rosa Reinhardt, som själv är döv, har kämpat för detta i många år och säger att det här är ett första steg och att de nu behöver gå vidare och förbättra systemet – till exempel med visning av information på teckenspråk. Deras målsättning är att sådana system blir standard i hela Tyskland.

Systemet är dessutom en del av Nürnbergs handlingsplan för att genomföra FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Kenny Åkesson

nyhet@teckenbro.com

Dövförbundet i Spanien kräver akuta åtgärder för rättvisa

21 maj 2025

Foto: CNSE

Inför internationella arbetardagen lyfter Spaniens nationella dövförbund (CNSE) allvarliga brister i tillgänglighet för döva på arbetsmarknaden och i nödsituationer. Förbundet kräver nu snabba insatser för att säkerställa lika rättigheter, oavsett hörselstatus.

Det spanska dövförbundet CNSE uppmärksammade den 1 maj de hinder som döva möter i arbetslivet – både när det gäller att få jobb, behålla jobben och utvecklas inom sina yrken. Förbundet menar att ett jämlikt arbetsliv fortfarande är en ouppnåelig dröm för många döva och föreslår konkreta förändringar, som att förse arbetsförmedlingar med teckenspråkstolkar och tekniska hjälpmedel samt att säkerställa tillgänglig yrkesutbildning.

CNSE vill se att rimliga anpassningar införs på arbetsplatserna och att diskriminerande rutiner vid arbetsmiljöarbete tas bort. När det gäller offentlig sektor kräver de rättvisa och tillgängliga anställningsprov samt att kunskaper i teckenspråk ses som merit vid kundkontakt.

Förbundet lyfter särskilt upp behovet av stöd till döva kvinnor, som ofta drabbas av dubbel diskriminering – på grund av både kön och funktionsnedsättning. De vill även att yrkesrollen som teckenspråksspecialist erkänns formellt.

Utöver arbetsmarknadsfrågor uttrycker CNSE oro över hur döva drabbas i krissituationer, där det omfattande strömavbrottet i Spanien den 28 april var ett bra exempel. Förbundet beskriver hur brist på tillgång till akut information försätter döva i utsatthet. De kräver nu att alla krisplaner inkluderar tillgängliga informationskanaler – som visuella larm, teckenspråk och textade meddelanden, samt utbildning av räddningstjänsten i kommunikation med döva.

Förbundets ordförande, Roberto Suárez, understryker att tillgänglighet inte får ses

som en extratjänst utan som en grundläggande rättighet eftersom varje kris visar hur viktigt det är att alla medborgare, utan undantag, skyddas och inkluderas.

Kenny Åkesson

nyhet@teckenbro.com